



نقش حسابداری در

ارزیابی و کنترل طرحها

نوشته : عدنان عبدین

ترجمه : مهدی تقوی

وجود اطلاعات دقیق و قابل اعتماد برای برنامه ریزی و کنترل فعالیت‌های اقتصادی هم برای کشورهای توسعه یافته و هم برای کشورهای توسعه نیافته، ضروری است. خلاصه کردن و گزارش اطلاعات مربوط به رویدادهای اقتصادی برای استفاده افراد ذینفع از وظایف حسابداران است. بطور سنتی، در حسابداری توجه به گردآوری اطلاعات تاریخی مالی در رابطه با فعالیت‌های اقتصادی معطوف بوده است. در سالهای اخیر بر فرایند تصمیم‌گیری اقتصادی از طریق بهره‌برداری از اطلاعات حسابداری بمنظور برنامه ریزی فعالیت‌های اقتصادی در آینده تاکید شده است.

در برخی از کشورها، مانند فرانسه و آلمان، حسابداری در جهت هدف‌های ملی اقتصادی توسعه یافته است. پاره‌ای از کشورهای در حال توسعه نظام‌های حسابداری استاندارد را در واحدهای تولیدی مورد استفاده قرار داده‌اند.

این نظام‌ها ممکنست مشکل کمبود سازمان نیافتگی اطلاعات مالی و اقتصادی را که در کشورهای توسعه نیافته وجود دارد، از میان بردارند. در اکثر این کشورها، اقتصاددانان غالباً "مسئولیت مشاوره و برنامه ریزی برای فعالیت‌های اقتصادی را بعهده دارند. بعلت اینکه حسابداری ملی، حسابداری بین صنایع و حسابداری اجتماعی - ملی، با بسیاری از مسائلی روبرو هستند که برای حل آنها باید از روش‌های حسابداری استفاده گردد، لذا حسابداری مورد علاقه اقتصاددانان می باشد.

در این مقاله نقش حسابداری را در ارزیابی تصمیمات در مورد سرمایه‌گذاری بررسی کرده و به خواننده فرایند ارزیابی و تصمیم‌گیری مورد استفاده برای انتخاب طرح‌های صنعتی را برای مثال در یک کشور در حال توسعه معرفی می‌کنیم.

حسابداری و ارزیابی طرح‌ها

بانک جهانی طرح را - پیشنهادی برای سرمایه‌گذاری بمنظور توسعه تسهیلات برای تولید کالا و خدمات - تعریف میکند. سرمایه‌گذاری ممکنست "کلا" شامل ایجاد امکانات جدید یا توسعه و نوسازی امکانات موجود باشد. روشهای ارزیابی طرح چه در بخش خصوصی و چه در بخش دولتی و در تمام کشورهای منجمله کشورهای توسعه نیافته کاربرد دارند. ارزیابی طرح یکی از مهمترین اجزاء در تنظیم برنامه‌های اقتصادی منسجم است که چارچوب فعالیتهای توسعه اقتصادی یک کشور را تشکیل میدهد. بخاطر کمبود سرمایه در اغلب کشورهای توسعه نیافته، در تصمیم‌گیریهای مربوط به سرمایه‌گذاری صرفه‌جویی و کارآئی باید در نظر گرفته شود.

هنگام ارزیابی امکان پذیری طرح و اجزای آن، بطور وسیع از اطلاعات گذشته، حال و آینده استفاده میشود. محاسبات هزینه - فایده. نیاز به اطلاعاتی دارد که غالباً "بر اطلاعات تاریخی اصلاح شده با تغییرات اقتصادی و قیمتها یا به میگیرد. اطلاعات تاریخی غالباً "بر روشهای حسابداری، که احاطه به آن استفاده از آنها را ساده تر میکند، متکی هستند. از این گذشته اطلاعات باید از نظر اقتصادی واقع بنیانه بوده و محتوای آن بطور جامع استاندارد شده باشد. برای مثال، استفاده از جدول برای نهاده‌ها که رگراستاد دارد مواد خام، نیرو و سوخت استاندارد برای هر فرایند تولید و برای سطوح مختلف تولید پیشنهاد میشود.

برای بررسی طرح از همه جوانب، به کارشناسان در رشته‌های مختلف نیاز هست. در این میان همکاری اقتصاددان و حسابداران از اهمیت بسیاری برخوردار است، زیرا اینان بهترین راه برای روشها و تکنیک‌های مورد استفاده در جمع‌آوری اطلاعات مالی را درک میکنند. از این گذشته اینان قادرند که اطلاعات را با برنامه‌کلی

کشور ارتباط داده و در این چارچوب تحلیل کنند. متأسفانه تعداد حسابداران و اقتصاددانان کارآمد و ماهر در کشورهای توسعه نیافته محدود می‌باشد.

جنبه اقتصادی ارزیابی طرح با مسئله ارجحیت‌ها در اقتصاد ارتباط پیدا میکند. تحلیل اقتصادی تخمینی قابل قبول از سطح عمومی کالا و خدمات مورد نیاز در آینده را بدست می‌دهد و بدین شکل ارجحیت نسبی طرح‌های مختلف را مشخص می‌سازد. این جنبه از ارزیابی همچنین استفاده از منابع مورد نیاز برای توسعه اقتصادی ما نیست. سرمایه، مدیریت، کارگرما هر و غیره را توجیه میکند. در این مرحله باید همچنین تقاضای بازار برای کالا و خدمات تولید شده بوسیله طرح را بررسی کرد.

اولین نشانه از قابل توجیه بودن اقتصادی طرح را میتوان بوسیله محاسبه سوددهی تجاری طرح و با تعیین اثر طرح بر تراز پرداختهای خارجی کشور بدست آورد. مسئله دوم بخصوص در کشورهای توسعه یافته که از کمبود ارز خارجی رنج می‌برند، اهمیت بسیار دارد. محاسبه سوددهی تجاری طرح شامل بکارگیری روشها و اصول حسابداری است. برای رسیدن به سودخالص سالانه ناشی از عملیات که غالباً "سود حسابداری خوانده میشود". پس از تخمین سودخالص سالانه برای طول عمر طرح، میتوان از روشهای حسابداری برای ارزیابی سرمایه گذاری در طرحها استفاده کرد. این روشها عبارتند از: دوره بازگشت سرمایه، متوسط بازده سرمایه گذاری، روش ارزش فعلی و روش جریان نقدینه تنزیل شده.

روش جریان نقدینه تنزیل شده از سایر روشها دقیق تر است. اگر چه سوددهی تجاری طرح یک معیار کافی برای ارزیابی طرحها نمی‌باشد. اما از آنجا که بدلائل زیر از نظر اقتصاد ملی اهمیت دارد، باید در نظر گرفته شود:

۱- مکانیزم بازار در کشورهای توسعه نیافته (حتی در کشورهای توسعه یافته) همواره کمیابی نسبی کالاها یا عوامل را منعکس نمیکند. این کمیابی با هزینه‌های اجتماعی واقعی نهاده‌ها یا عوامل مختلف ارتباط دارد. بنابراین قیمت‌های بازار برای مشخص

کردن هزینه‌های جاری طرح غیرقابل اعتماد می‌باشند. نرخ مزد در بازار، که برای محاسبه کل هزینه مزد طرح بکار میرود، بدقت هزینه فرصت اجتماعی کارگر را در کشورهای که ما زادکار و رگر وجود دارد منعکس نمی‌سازد. از این گذشته نرخهای بهره حاکم* بر بازار غالباً " منعکس کننده کمیابی نسبی سرمایه نیستند.

۲- سوددهی تجاری ضرورتاً " نرخ رشد اقتصاد ملی، افزایش فرصتهای اشتغال و کاهش نابرابری بین گروه‌های مختلف درآمدی و مناطق مختلف را در نظر نمی‌گیرد.

۳- نرخ بهره در هر کشوری باید منعکس کننده ارجحیت زمانی در آن کشور بوده و اهمیت نسبی مصرف در زمان حاضر را در مقایسه با مصرف در آینده مشخص کند. اما حقیقت این است که، شرایط رقابت کامل در هیچ کشوری وجود ندارد. علاوه بر این، تصمیم‌گیری در مورد ارجحیت اجتماعی - زمانی بین مصرف فعلی و آتی را نمی‌توان در کشورهای توسعه نیافته، که برای افزایش رشد اقتصادی می‌کوشند، به‌مکان نیز مقیمت‌ها واگذار کرد.

در مقایسه با سوددهی از نظر اقتصاد ملی، سوددهی تجاری سادگی قابل اندازه‌گیری کمی است. اما سایر مسائل اقتصادی مهمترین وجود دارند که بطور کامل قابل اندازه‌گیری نمی‌باشند، برای مثال جنبه‌های بین صنعتی طرح، این جنبه‌ها شامل هزینه پشتیبانی یا مراقبت از تسهیلات مانند حمل و نقل و نیرو و منافع ناشی از طرح در رابطه با استفاده از بازده طرح در سایر صنایع و بخش‌های اقتصاد، می‌باشد. از این گذشته طرح جدید ممکنست فعالیتهای جدیدی که با واحدهای اقتصادی موجود یا پیشنهادی ارتباط می‌یابند، بوجود آورد.

علاوه بر مسائل فوق، برنامه ریز باید مسئله مهم تا مین مالی طرح را در دوره قبل از بهره‌برداری و در دوره بهره‌برداری بررسی کند. این بررسی ممکنست شامل تهیه صورت‌منابع و موارد استفاده از منابع داخلی و خارجی، تعیین نقدینگی و ساخت سرمایه طرح باشد. تعیین سرمایه در گردش مورد نیاز در مراحل قبل و بعد از بهره‌برداری

بسیار اهمیت دارد، زیرا باعث می‌گردد تا طرح دچار تاخیرات، از دست رفتن کارگرماهر، هزینه بیش از حد و سایر مشکلات مربوط به کمبود منابع مالی نگردد. چنین تحلیلی همچنین به تنظیم برنام‌های کوتاه مدت تا مین مالی کمک بسیار میکند. بررسی نهادهای مالی داخلی و خارجی باعث می‌گردد تا از منابع مالی با بهترین شرایط استفاده گردد. اقتصاددانی که به ارزیابی طرح اشتغال دارد و مقامات مسئول در موسسات اعتباری غالباً "در رابطه با پایه و اساس اطلاعات پیش‌بینی شده در بررسی طرح پرسشهایی دارند. هنگامی که طرح شامل توسعه یا اضافه کردن به یک صنعت موجود است، تخمین‌های مالی برتجارب گذشته منعکس در صورت‌های مالی تهیه شده بوسیله حسابداران پایه می‌گیرند. اما هنگامی که طرحی جدید مطرح می‌گردد، اطلاعات به تجربیات کشورهای دیگری که کارشناس خارجی به کشور ارسال داشته‌اند، وابسته می‌شود. هنگامی که ارزیاب طرح صورت‌های مالی گذشته را بررسی میکند باید مشخص کند که از چه روش‌های حسابداری برای تهیه صورت‌ها، ارزشیابی‌ها در آئیهای ثابت و استهلاک استفاده شده، چه مقدار سود تقسیم و چه مقدار دوباره سرمایه‌گذاری شده، موجودیها چگونه ارزیابی شده‌اند و آیا بدهیهای فهرست نشده و احتمالی یا ذخایر پنهانی کسبه در ترازنامه آورده نشده، وجود دارد یا خیر. عرف و روشهای حسابداری نقش مهمی در برنام‌ریزی طرحها ایفاء میکند. اهمیت این نقش هنگام تصمیم‌گیری و کنترل طرح نیز افزایش می‌یابد. افزایش نرخ رشد اقتصادی به موفقیت طرحهای برنام‌ریزی شده بستگی دارد.

ارزیابی طرحها در کشورهای در حال توسعه

توسعه صنعت یا از طریق بکارگیری طرحهای بزرگ صنعتی جدید یا از طریق نوسازی و توسعه صنایع موجود ممکن می‌گردد. اما پارهای محدودیتها مانند کمیابی سرمایه، مدیر، تکنیسین و ارز خارجی برای توسعه صنعتی وجود دارد. این محدودیتها انتخاب طرح را درپوشش رشد اقتصادی مسئله‌ای حیاتی می‌سازد. صنعتی شدن یک جنبه مهم از توسعه اقتصادی در کشورهای در حال توسعه است زیرا فرصت اشتغال برای کارگران اضافی در بخش کشاورزی بوجود آورده

استاندارد زندگی مردم را بالا برده و بهره‌برداری کامل از منابع تولیدی کشور را ممکن می‌سازد. موفقیت طرح‌های توسعه صنعت در کشورهای در حال توسعه و دست‌یابی به بالاترین نرخ بازده سرمایه گذاری در طرح‌های صنعتی به انتخاب درست و اجرای صحیح طرحها از طریق ساخت سازمانی مناسب برای برنامه‌ریزی و کنترل بستگی دارد.

گزارش‌های موردنیاز

صورت پیش‌بینی کل هزینه‌های طرح - این صورت شامل فهرست مشروح سرمایه ثابت و درگرددش موردنیاز برای طرح و سرمایه‌گذاریهایی که مکمل در سایر طرحهاست. بررسی این صورت تمام هزینه‌های سرمایه‌های و هزینه‌های جاری را مشخص می‌کند. هزینه سرمایه‌گذاری ثابت موردنیاز شامل دارائیهای مشهود و نامشهود است. هزینه این دارائیهان تنها شامل قیمت خرید و اولیه بلکه شامل سایر مخارج موردنیاز برای بدست آوردن و آماده‌سازی دارائی می‌باشد. سرمایه درگرددش موردنیاز شامل بهای حداقل مواد خام و مواد مصرفی موردنیاز و دارائیهای نقدی جاری که دربرگیرنده منابع مالی موردنیاز برای استخدام کارگرو سایر هزینه‌های سربار است، می‌باشد. کل هزینه طرح همچنین شامل هر نوع سرمایه‌گذاری مکمل موردنیاز می‌باشد. از این گذشته هزینه کل سرمایه‌گذاری برای تعیین از موردنیاز باید به هزینه‌های داخلی و خارجی تقسیم‌گردد.

صورت سالانه پیش‌بینی هزینه‌های تولید و سایر مخارج طرح

این صورت شامل هزینه مواد خام و مواد مصرفی، هزینه کارگرو سایر مخارج مانند مالیات، استهلاک، اجاره و بهره می‌باشد. هزینه استهلاک براساس روش خط مستقیم و با استفاده از بهای تمام شده تاریخی دارائی ثابت محاسبه می‌گردد. در این صورت نیز هزینه‌های ارزی باید از سایر هزینه‌ها متمایز گردند.

صورت درآمدهای سالانه

این صورت شامل توصیفی از بازار (داخلی و خارجی)، مشتریان پایه و اساس برای مشخص کردن مقدار فروش و سایر درآمدها می‌باشد.

مقام‌های دیوانی به سطوح بی‌لیاقتی خود می‌رسند و آنجا رسوب می‌کنند و در این حالت است که احساس عقیم بودن همگانی می‌شود. این خود پدیده جالبی است که عارضه همه‌گیر دیگری را باعث می‌شود بدین معنی که اصولاً "ما مویت نظام فنانکسیونل مقاومت در مقابل تغییر است، وقتی دیوان سالاری وبی‌لیاقتی هم‌بان اضافه شود مقاومت در مقابل تغییر بی‌نهایت می‌شود زیرا تنها موقعی که یک بورکرات می‌تواند احساس قدرت کند زمانی است که جواب منفی می‌دهد. در مالک در حال رشد جواب‌گوئی به نیازهای سیستم متضمن حرکت و شتاب سریع‌تری است که بهیچ وجه با خصوصیات و خواسته‌های نظام بورکراتیک هماهنگ نیست بطوریکه یک بورکرات بی‌لیاقت دربی‌خاصیت‌ترین تشکیلات قادر است که زیبا ترین فکر و حرکت را در نطفه خفه کند در این صورت فقط یک منبع قدرت خارج از نظام بورکراسی می‌تواند با اعمال نفوذ حرکتی را در سیستم باعث شود. این پدیده سبب می‌شود که هرکسی سعی کند برای عبور از تنگناهای بورکراسی به مرکز قدرتی آویزان شود و با توجه به منافع شخصی آنرا تقویت کند این مراکز اولیه بنوبه خود قدرت را از منابع بالاتری کسب مینمایند در نهایت سلسله مراتبی از قدرتهای نامرئی بصورت یک نظام غیر رسمی در بطن سیستم اصلی بوجود می‌آید، که نتیجه آن جایگزین شدن روابط است بر روابط، و چون بعضی از این مراکز نامرئی و غیر رسمی قدرت، در ازای حمایت ارزنده خود انتظاراتی پیدا میکنند بناچار نظام رشوه‌خواری و دلالی نیز پایه می‌گیرد و مثل سرطان رشد میکند و قبح آن نیز از بین می‌رود.

دنيا له نقش حسابداری در

پایه‌ها اساس تعیین قیمت‌های فروش آتی باید مشخص گردد. گناه ممکنست واحدهای تولیدی کالای خود را بمنظور فعالیت در حد اکثر ظرفیت و بدست آوردن ارزش خارجی، در بازارهای خارج به قیمت کمتر بفروشند.

ارزش فعلی جریان نقدینه

اطلاعات مالی مورد نیاز برای ارزیابی طرح با استفاده از فروش ارزش فعلی جریان نقدینه ارائه میگردد.